

Narrativa David Castillo

Els Barnes, Déu i la mort

De la generació de narradors britànics sorgits als anys vuitanta, Julian Barnes (Leicester, 1946) és un dels que ha recollit més prestigi per les seves novel·les. No estem parlant d'una generació qualsevol sinó d'una que aplega grans talents. Salman Rushdie, Martin Amis, Ian McEwan, Graham Swift, William Boyd, Kazuo Ishiguro i companyia són una d'aquelles plèiades que de tant en tant surten en una literatura. Barnes ha mostrat els seus dots, el seu finíssim sentit de l'humor en un conjunt de novel·les, que van des de la coneguda *El lloro de Flaubert* fins a complexes trames sobre les relacions de parella (*Abans que ens coneguéssim*, *Amor*, etc. i *Parlem-ne*) sense oblidar *Anglaterra, Anglaterra*, *Història del món en deu capítols i mig* i *Arthur i George*, l'anterior a *Res a témer*, publicada també per Angle i que va per la segona edició.

Res a témer conté alguns dels ingredients de la narrativa de Barnes, però no el podem qualificar de novel·la. Entra dins la categoria de narrativa de no-ficció, on es mouen més tard o més d'hora els escriptors que juguen amb elements autobiogràfics. *Res a témer* s'inicia amb un ex-



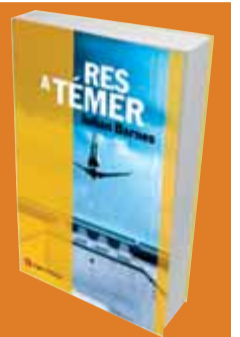
Julian Barnes s'aventura en el territori de la narrativa de no-ficció

plícit "no crec en Déu, però el trobo a faltar". Tot i que pot semblar una etiqueta nova, no ens costaria trobar infinitat de precedents en la història de la literatura, per exemple l'excel·lent *Patrimoni*, que Philip Roth va escriure sobre el final del seu pare. Som lluny de la teoria de la impersonalitat que preconitzava Flaubert i més a prop de les intervencions directes de Balzac i de Stendhal

en l'acció i fins i tot en la trama, com un personatge més. *Res a témer* es mou en els àmbits de la novel·la, de l'autobiografia i l'assaig. Barnes pot combinar les disquisicions metafísiques sobre Déu, la vida i la mort amb records familiars a partir de l'enterrament dels seus pares. La conversa amb el seu germà de retorn del cementiri aconseguix un dels millors clímax de la seva obra.

Res a témer és una interessant combinació de cites de pensadors i observacions sobre músics i escriptors. Barnes pot parlar de Sibelius o Xostakóvitx mentre divaga sobre Jesús i l'Anticrist o ens introdueix en l'obra d'Edith Wharton -i Henry James, Turguénev i Faulkner- i Jules Renard. El llibre és una antologia d'artistes, amb les vivències familiars i personals com a rerefons. Hi ha moments més tensos i altres en què és perd trempera. La mort de la seva companya, l'agent literària Pat Kavanagh, pocs mesos després de la publicació ha convertit la narració en una premonició. Tanmateix, el to elegíac del relat es contraposa amb l'arsenal intel·lectual que desplega el novel·lista, una ment lúcida.

Entre els finals reunits per Barnes, és impressionant la impressió que va patir Stravinsky en veure Ravel al taüt, de blanc i negre, amb una cara pàl·lida i "una expressió de gran majestuositat". 30 anys després, Stravinsky va ser traslladat de Nova York a Roma en avió i de Roma fins a Venècia en cotxe, on va ser enterrat seguint el ritu ortodox grec a l'església de Santi Giovanni e Paolo. *Res a témer* és un llibre per llegir lentament. Sense por? *



Res a témer

Julian Barnes
Traducció: Alexandre Gombau
Angle i Anagrama
Barcelona, 2010
Preu: 19,80 euros
Pàgines: 288

Novel·la Jordi Capdevila

Literatura emboirada



La dona que fugia de la boira

Albert Llimós
Finalista premi Sant Jordi Proa
Barcelona, 2010
Preu: 20 euros
Pàgines: 375

Novel·la esperançadora d'un principiant, amb algunes boires i boirines que l'entelen. Es tracta d'una narració ben pensada, prou estructurada, que manté l'interès per seguir el fil de la història, escrita amb correcció, amb situacions emotives i personatges elaborats. Uns ingredients insuficients, però, per arrodonir un relat massa ambiciós tractant-se d'una primera novel·la.

La dona que fugia de la boira és la Teresa, nascuda fa un segle en un poble prop de Lleida i condicionada ja en el seu naixement per la mort de la seva mare. L'entorn de rebuig familiar i la pressió repressora de l'època farà que la seva vida sigui periòdicament sacsejada per sotragades prou violentes per estabornir el seu futur. Però en cada caiguda sempre és capaç d'aixecar-se i fer un pas endavant que li permet fugir de la boira de la maldat humana per cercar nous ambients on refer la seva

vida. Una boira com la del pla de Lleida, prou engegadora per fer difícil trobar el camí alliberador, però que per diferents senders portarà la Teresa a una Barcelona on patirà la repressió franquista en època de privacions per després evolucionar cap a una vida benestant en la classe alta de la Barcelona de la postguerra, amb un final prou arrodonit.

La incomprensió familiar, la malficcia d'un entorn humà primari, les vexacions sexuals i els desenganys amorosos són fiblades més punyents i profundes quan es viuen en èpoques tan convulsives com la dictadura de Primo de Rivera, la Guerra Civil i la repressió posterior, amb la pèrdua violenta de les persones que més estimes. També la bondat humana dels que t'ajuden és més reconfortant en situacions desesperades.

La novel·la, però, grinyola per culpa d'una estructura massa simple, lineal, sense gaire sorpreses, excep-

tuant el desenllaç. El lector intueix gairebé sempre què passarà en el capítol següent i com reaccionaran els personatges davant dels contratemps ja previstos. L'atmosfera vivencial dels espais i temps passats no s'ajusta a la realitat viscuda. Per exemple, abans de la guerra, a la protagonista tothom li aconsella a Lleida que vagi a parir a l'hospital, quan en aquell temps es feia a casa amb llevadora i només les classes benestants de Barcelona gaudien de forma experimental d'aquest privilegi sanitari.

Problemes de registre

La novel·la seria més enriquidora amb un llenguatge més dialectal, més lleidatà i menys barceloní. Utilitza una parla més influenciada per la televisió i les lectures que per la riquesa oral d'un llogaret petit on l'autor ha viscut la seva infància i joventut. I en les descripcions de fets concrets, la

narració a vegades s'apropa més a l'estil periodístic que al literari.

Cal dir, però, que hi ha un fet aliè a l'escriptor que minimitza la seva novel·la: la literatura catalana disposa d'un grapat de novel·les que retraten la mateixa època i han traspassat fronteres. La Teresa de *La dona que fugia de la boira* té moltes similituds amb la Colometa de *La plaça del Diamant*, personatge literari universal. I l'ambient i els temps que retrata estan magistralment descrits amb obres profundes com ara *Incerta glòria*, de Joan Sales; *Les veus del Pamano*, de Jaume Cabré, i *Pa negre*, d'Emili Teixidor, per posar alguns exemples.

En l'actiu de l'autor hi ha, però, una dada molt positiva: encara no té 30 anys. Té prou temps per polir i endreçar els seus dots narratius, prou nombrosos i punyents, per crear sense pressa literatura de qualitat.*